

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Институт за правне и друштвене науке

СРПСКО ПРАВО - НЕКАД И САД

ПРИРЕДИО:
Миодраг Мићовић

Крагујевац
2007.

СРПСКО ПРАВО - НЕКАД И САД

Зборник реферата са Научног скупа одржаног 4. маја 2007. године, на Правном факултету у Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке Правног факултета у Крагујевцу.

ИЗДАВАЧ: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
Институт за правне и друштвене науке
Јована Цвијића 1, 34000 Крагујевац
телефон: (034) 306 513, 306 504
телефакс: (034) 306 540
е-пошта: faculty@jura.kg.ac.yu
institut@jura.kg.ac.yu
веб: <http://institut.jura.kg.ac.yu>

РЕЦЕНЗЕНТИ: Проф. др Свето Пурић
Проф. др Божин Влашковић

ЗА ИЗДАВАЧА: Проф. др Снежана Соковић

ПРИРЕДИО: Проф. др Миодраг Мићовић

ШТАМПА: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

ТИРАЖ: 100 примерака

ISBN 86 - 80765 - 81 - 3

Штампање Зборника подржало Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије

*Проф. Др Мирослав Врховшек, проректор Универзитета
Привредна Академија, Нови Сад
Владимир Козар, судија Трговинског суда у Београду*

UDK: 347(497.11)

ПРИМЕНА ПРАВНИХ ПРАВИЛА СРПСКОГ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА У ПРЕСУДАМА ТРГОВИНСКИХ СУДОВА И ВРХОВНОГ СУДА СРБИЈЕ

*Кључне речи: Примена правних правила Српског грађанског законика
у пресудама трговинских судова и Врховног суда
Србије.*

У В О Д

Овај прилог драгоценом саветовању, посвећеном тако изазовној и провокативној теми Српско право - некад и сад, организованом од стране Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и Института за правне и друштвене науке, замишљен је тако, да изврши избор и приказ само малобројног броја пресуда привредних, односно трговинских судова и пресуда Вишег трговинског суда и Врховног суда Србије, код којих су у решавању неких значајних питања коришћена решења истих питања из Српског грађанског законика. Тај избор није био ни мало лак, нити једноставан, јер је пресуда овакве или сличне врсте, у протеклом периоду, донесена од стране надлежних судова у врло великом броју па их је немогуће све ставити у један прилог за саветовање. Но, тако одабране пресуде ће свакако бити драгоцен прилог саветовања како би се учесници и шира стручна јавност са њима ближе упознали, што би, уједно, требало да представља подстицај свим заинтересованим за даље и дубље истраживање примене правних правила из Српског грађанског законика приликом решавања истоветних спорних правних питања. Уједно изложена судска пракса ће моћи корисно да послужи приликом израде новог Грађанског законика Србије чија израда предстоји.

ОСНОВ ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ ОДНОСА УСВОЈЕЊА

Сама чињеница да је тужена фактички живела у једној породици где је одрасла и из које се удала, није довољан основ за успостављање односа усвојења.

Тужбени захтев тужиоца заснован је на чињеници да, иако је тужена од раног детињства живела у кући његових родитеља све до свог

пунолетства, између ње и његовог оца пок. М.П. никад није заснован однос усвојења, а противтужбени захтев управо супротно, да је такав однос од почетка постојао, због чега тужена улази у круг законских наследника пок. М.П.

Полазећи од изложеног чињеничног стања правилан је закључак нижестепених судова да између пок. М.П. као усвојиоца и тужене, као усвојеника према Правним правилима грађанског права, која се имају применити као меродавна до ступања на снагу Закона о усвојењу ("Сл. лист ФНРЈ", бр. 30/47 од 11. априла 1947. године), није успостављен однос усвојења. Наиме, према параграфу 136 СГЗ туђа деца "равнају се рођеној" ако се усвоје на прописан начин, а према параграфу 145 истог Закона, за усвојење је био неопходан писмени доказ са потписом свештеника или камата да нема сметњи за усвојење и потврдом суда. Како о усвојењу тужене нема никаквог писменог трага ни из времена њеног преласка у породицу пок. М.П., не може се закључити да је постојало усвојење као строго формални чин у смислу тада важећих законских одредби. однос усвојења до пунолетства тужене није успостављен ни касније, по ступању на снагу Закона о усвојењу из 1947. године, јер није проведен поступак за закључење усвојења прописан чланом 9. до 16. тог Закона. Стога и по схватању Врховног суда сама чињеница да је тужена фактички живела у породици пок. М.П. где је одрасла и из које се удала, по споразуму са њеним родитељима, није био довољан основ за успостављање односа усвојења и с тим у вези свих даљих права која из тог односа произилазе.

Истицање у ревизији тужене да је пок. М.П. 24. марта 1950. године Месном народном одбору Р. пријавио тужену као своје дете, на основу чега је извршен упис у МК рођених за 1940. годину, без утицаја је на одлучивање у овој ствари. Код утврђене чињенице да ни до 1947. године по до тада важећим прописима, а ни након тога по одредбама Закона о усвојењу (који је ступио на снагу 19. априла 1947. године) није спроведен поступак усвојења на основу кога се може успоставити пуноважан однос усвојења. (*Врховни суд Србије, Рев. 569/98*)

ПРЕСТАНАК ЛИЧНЕ СЛУЖБЕНОСТИ ПРАВА СТАНОВАЊА
(Правно правило из параграфа 938 Српског грађанског законика)
Право становања је лична службеност која престаје ако је титулар не врши у року од 3 године (тзв. либераторна узупапија)

Према утврђеном чињеничном стању, закључком Среског народног суда за I реон града Београда, а по пресуди војног суда команде града Београда, оцу тужене је конфискована целокупна имовина. Оцу тужиоца је додељен спорни стан, а на истом су сада покојни отац тужене и чланови његове уже породице имали право становања које је по службеној дужности забележено као терет у земљишним књигама. У овим одлукама, тужена (тада је имала 9 година) је означена као члан уже породице свога

оца. Зграда у којој се спорни стан налази је национализована, с тим да је спорни стан изузет од национализације. Тужиоци су сада сувласници стана са 3/4, односно 1/4 идеална дела. Право становања је у управном поступку брисано и одлука о томе је у управном спору пред Врховним судом Србије оцењена као законита. Отац тужене је до своје смрти, у августу 1986. године, становао у предметном стану, а исти је до своје смрти, 25.1.1989. године, користила и мајка тужене. Тужена је први брак закључила 5.11.1960. године и исти је разведен правноснажном пресудом од 13.9.1979. године. Други брак је тужена закључила у августу 1980. године и овај брак је трајао све до смрти супруга тужене, у јануару 1995. године. Према уверењу ГСУП-а Б., тужена је била пријављена са пребивалиштем у периоду од 7.5.1964. године до 28.3.1979. године на адреси Господар Јованова бр. 23 и у периоду од 18.10.1982. године од 23.2.1987. године на адреси у 3. улица Ј.Т. бр. 27. У преосталом временском периоду била је пријављена на адреси спорног стана.

Тужиоци као сувласници стана траже предају истог у државну, јер је туженој дугогодишњим некоришћењем стана престало право становања.

Нижестепени судови су применом материјалног права - одредби чл. 22. и 50. Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, правних правила из чл. 37-78. Закона о земљишним књигама и правних правила имовинског права из параграфа 338 Српског грађанског законика, оценили да је тужбени захтев за иселење тужене из спорног стана неоснован. Према разлозима нижестепених судова, приликом конфискације имовине оца тужене, пресудом је установљено право становања и иста није укинута нити стављена ван снаге, тако да и даље постоји правни основ за коришћење стана од стране тужене као титулара права личне службености - права становања. Имајући у виду да је право становања везано за личност у чију корист је конституисано то право, судови су оценили да сходно правним правилима имовинског права, не постоји могућност његовог престанка због некоришћења стана у одређеном периоду, с обзиром да је суштина тог права везана за личност и уз чињенице да у конкретном случају није наступила смрт титулара тог права, нити је дошло до одрицања тужене од тог права, а није ни донета одлука надлежног органа о његовом престанку, односно исто није престало на основу закона.

Изражено правно становиште судова у погледу примене релевантних прописа за оцену захтева тужилаца није правилно. Право становања је лична службеност која може престати невршењем. То је нарочити начин престанка службености чији се разлог постојања налази у правилу да је службеност ограничење права својине, због чега се настоји да то ограничење буде што мање. То произилази из природе приватне својине. Ако титулар службености дуже времена не врши своју службеност, доказује да му она више није потребна. Према параграфу 983 Српског

грађанског законика (и параграфу 1488 Аустријског грађанског законика), власник послужног добра или, при личној службености, власник ствари на којој је конституисана лична службеност, може тражити престанак службености ако титулар то право не врши у року од 3 године (тзв. либераторна узукапија).

Код утврђене чињенице да је тужена закључењем два брака престала да буде члан породичног домаћинства коме је успостављено право бесплатног становања, да је у периоду од око 20 година имала пребивалиште на другим адресама и да није користила спорни стан, несумњиво је да је у односу на тужену наведено добро (стан) било слободно од службености. Супротно би било противно важећем прву.

Погрешно је становиште нижестепених судова да право становања као лична службеност може престати само смрћу титулара тог права или одрицањем. Без обзира на основ конституисања тог права, и када је исто установљено судском одлуком, власник ствари може да тражи престанак такве службености у случајевима који упућују на закључак да су престали разлози који су оправдавали установљење права службености, а један од разлога је и дугогодишње невршење тог права.

Из тих разлога, преиначене су обе нижестепене пресуде и усвојен тужбени захтев. (*Пресуда Првог општинског суда у Београду П.бр. 5093/00 од 25.10.2002. године, пресуда Окружног суда у Београду Гж.бр. 7789/03 године и пресуда Врховног суда Србије Рев. бр. 977/04 од 7.7.2005. године*) - *Билтен Окружног суда у Београду, бр.69/20056, Интермекс, Београд*)

УГОВОР О ОРТАКЛУКУ - ПРАВНО ПРАВИЛО ИЗ ПАРАГРАФА 742.СРПСКОГ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНА

Када се ради уговор о ортаклуку у које су уговорне стране уложиле новац ради куповине нафте, па нафту нису добили нити им је новац враћен тада због настале штете сходно параграфу 742. српског грађанског законика сваки ортак сноси своју штету до висине свог улога

Пресудом Општинског суда у Г.Милановцу П.бр. 719/99 од 10.11.2004. године одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се туженици солидарно обавежу да тужиоцу на име дуга исплате новчани износ наведен у изреци пресуде.

Пресудом Окружног суда у Чачку Гж. бр. 200/05 од 22.2.2005. године одбија се као неоснована жалба тужиоца и пресуда Општинског суда у Г. Милановцу П.бр. 719/99 од 19.11.2004. године се потврђује.

Првостепени суд је на основу изведених доказа правилно утврдио чињенично стање, а то је да су странке постигле заједнички договор да купе нафту па су у том циљу предузећу из Ваљева уплатиле одређени

новчани износ у девизном новцу, да тај посао око набавке нафте није реализован, нафта њима није испоручена нити је уложен новац враћен. Како се у конкретном случају ради о ортаклуку, правилно је првостепени суд применио правна правила о ортаклуку из Српског грађанског законика, јер не постоје позитивни прописи о ортаклуку. Првостепени суд је правилно применио параграф 742. Законика којим је предвиђено да уколико из ортаклука настане за ортаке штета, та штета по мери улога пада на све ортаке, одбија се тужбени захтев тужиоца као неоснован, јер сваки од ортака сноси ризик заједничког посла до висине свог улога и с обзиром да тужилац није доказао да је постојао другачији договор између странака у погледу њихових удела у ортачком послу, то сваки од ортака сноси штету која је настала из тог посла до висине свог улога у тај посао. (Пресуда Општинског суда у Г. Милановцу П.бр. 719/99 од 10.11.2004. године и пресуда Округног суда у Чачку, Гж. бр. 200/05 од 22.2.2005. године) - приредио: Драган Калаба, заменик Округног јавног тужиоца у Чачку.

ГРУБА НЕБЛАГОДАРНОСТ

Противљење поклонопримца становању трећег лица у ситуацији када је поклонодавац задржао право становања и свађе странака као и указивање поклонопримца да због усељења трећег лица може бити исељена, не представља грубу неблагодарност због чега би се стекли услови за опозив уговора о поклону.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев и раскинуо уговор о поклону због грубе неблагодарности. Под грубом неблагодарношћу суд је сматрао понашање туженог које се огледа у чињеници да у стану који представља предмет поклона не дозвољава поклонодавцу усељење трећег лица, због чега је избила свађа и што поклонодавцу није указао нужну помоћ приликом болести. Округни суд је укинуо првостепену пресуду.

Уговор о поклону није регулисан позитивним прописима па се одредбе о опозиву тог уговора (раскиду) налазе у правним правилима имовинског права. По параграфу 567. Српског грађанског законика под "великом неблагодарношћу" подразумева се "увреда живота, тела, части и нарушавање слободе и имања". На сличан начин неблагодарност дефинише и АГЗ по коме "под грубом неблагодарношћу подразумева се таква повреда тела, части и имања да се против повредиоца може по службеној дужности или на захтевање повређеног по казненом закону услеђење предузети". (параграф 848).

Из наведених одредби се види да свака морална грешка не представља разлог за раскид уговора о поклону, већ да неблагодарност треба да буде "велика" или "груба". За процену грубе или велике неблагодарности није нужно да се она утврђује једино постојањем пресуде кривичног суда како

би то произилазило из АГЗ-а. Довољно је да се у радњама поклонопримца стичу елементи неког кривичног дела које се гони по службеној дужности или по приватној тужби.

Такву процену може извршити сам парнични суд упоређујући понашање поклонопримца према одређеном стандарду и схватањима друштвене средине у којима се странке налазе.

Ако је уговором о поклону у виду неформалне одредбе (усмени споразум како је то првостепени суд утврдио) уговорено право становања поклонодавца тада противљење поклонопримца становању трећег лица и указивање да ће због тога поклонодавац бити исељен не представља грубу неблагодарност. Ово с тога што се поклонодавац понаша противправно, је право становања представља личну службеност, па титулар те службености не може примити у стан треће лице без сагласности власника (поклонопримца). Према томе, расправљање између странака чији је узрок понашање поклонодавца (тужиље) не може се уподобити грубој, односно великој неблагодарности.

У тужби се као разлог за раскид уговора због неблагодарности не истиче чињеница непружања нужне помоћи од стране туженог, већ је тај разлог истакнут после саслушања парничних странака, тако да тужени није ни саслушан на те околности. За процену непружања нужне помоћи (која би изузетно могла бити уподобљена грубој неблагодарности) било је нужно утврдити карактер болести поклонодавца и све околности конкретног случаја (да ли је тужени могао да пружи помоћ, где се налазио и да ли је имајући у виду карактер и интензитет болести одбио пружање помоћи без оправданог разлога). Како првостепени суд није утврђивао све околности конкретног случаја у вези непружања нужне помоћи и како туженог на те околности уопште није саслушавао, то се за сада не може прихватити утврђење да понашање туженог у тој ситуацији представља грубу неблагодарност. (*Окружни суд у Пожаревцу, Гж. 1481/93 од 27.XII 1993.*)

ОПОЗИВ УГОВОРА О ПОКЛОНУ

Подношење кривичне пријаве, иницирање прекршајних поступака и обраћање мировном већу од стране поклонодавца само по себи не значи постојање "грубе неблагодарности" због којих се не може раскинути (опозвати уговор о поклону)

Према утврђеном чињеничном стању између странака је закључен уговор о поклону ов. 712/81, 4.3.1981. године по коме се тужилац обавезао да туженом (свом сину) поклони непокретност ближе описану у уговору. Странке живе у заједници. Тужени није физички нападао нити малтретирао свога оца (поклонодавца) нити га вербално вређао нити на било који начин својим чињењем или нечињењем показао грубу

неблагодарност према њему. Сукоби између уговорних страна потичу због понашања супруге тужиоца према туженом. Тужилац је уживалац редовне пензије и од своје деце није тражио издржавање.

Код тако утврђеног чињеничног стања правилно је примењено материјално право када је одбијен тужбени захтев ради раскида (опозива) уговора о поклону због грубе неблагодарности и осиромашења.

Наиме, у конкретном случају нису испуњени услови за опозив поклона из параграфа 567. Српско-грађанског законика у случају да: дародавац доцније тако осиромаша да ни живети не може; и б) ако обдарени велику неблагодарност спрема дародавца покаже, нанесећи увреду његовом животу, телу, части и нарушавајући његову слободу и имање. Дародавац није толико осиромашао да је угрожена његова егзистенција, зато што је уживалац пензије. Тужени (обдарени) није наносио тужиоцу ни вербалне ни реалне увреде нити је на други начин кажњивим делима показао грубу неблагодарност у односу на телесни интегритет, слободу или имовину тужиоца. Сам тужилац је приликом саслушања парничних странака на записнику од 4.2.1999. године, изјавио да он и тужени "нису имали проблема" и да је "настало зло" када је у кућу дошла његова друга жена.

Подношење кривичне пријаве, иницирање прекршајних поступака или поступка пред мировним већем ради покушаја мирења не значи постојање грубе неблагодарности поготову ако се има у виду да су ти поступци били (по предлагача) неуспешни. Зато су неосновани ревизијски наводи којима се истиче да само обраћање надлежним органима указује на тешку поремећеност односа уговорника и испуњење услова за раскид (опозив) уговора о поклону.

Такође су неосновани ревизијски наводи у којима се истиче да због лоших односа између туженог и маћехе (супруге тужиоца) постоје разлози за раскид уговора, зато што је супруга тужиоца у односу на уговор треће лице и према њој уговор у смислу члана 148. ЗОО не производи дејства, па поремећај односа између туженог и маћехе (судови су утврдили да је она узрочник сукоба) не представљају ваљан законски разлог за опозив уговора о поклону. (*Пресуда Врховног суда Србије, Рев. 537/05 од 7. јула 2005. године*) - *Билтен судске праксе Врховног суда Србије, бр. 4/2005, Интермех, Београд, аутор сентенце: Предраг Трифуновић, судија ВСС*

ПРАВО ВЛАСНИКА ЗЕМЉИШТА ПО ОСНОВУ ПРОНАЂЕНОГ БЛАГА

Власник земљишта има право да захтева исплату правичне накнаде за скривено благо ископано на његовој парцели без обзира што је законом о културним добрима то право признато само налазачу истог

Предмет овог спора је исплата новчане награде тужиоцу за скривено благо ископано на његовом земљишту. Нижестепени судови су одбили такав тужбени захтев, иако је златна појасна гарнитура пронађена на парцели у власништву тужиоца. Тако је одлучено јер је одредбом чл. 28. Закона о културним добрима прописано да новчана накнада за ископано културно добро од изузетног значаја припада само налазачу. Врховни суд налази да се изнето становиште не може прихватити, јер је засновано на погрешној примени материјалног права. Законом о културним добрима нису уређена имовинска права власника земљишта према скривеном благу ископаном на његовој парцели. Одредбама тог закона је само прописано да су тако пронађене ствари културна добра у власништву државе и да проналазачу истих припада новчана награда. То јасно указује да овај закон не регулише и права власника земљишта на коме је скривено благо пронађено. Међутим, то не значи да се због тога могу ускратити имовинска права власнику земљишта која му по том основу припадају. Напротив, право својине представља најширу власт на ствари. Остварење тог права јемчи се и одредбом чл. 34. Устава Републике Србије. Због тога се сагласно одредби чл. 8. Закона о основама својинско правних односа и право својине може одузети или ограничити само у складу са уставом или законом. Одредбом чл. 12. Закона о културним добрима је прописано да културна добра представљају државну својину. Тиме је власнику земљишта одузето прво својине на скривеном благу ископаном на његовом земљишту. То је учињено из разлога што се ради о материјалној творевини - културном добру од општег интереса. Очито је да је у том случају законом прописано одузимање права својине власнику земљишта на скривеном благу пронађеном на тој парцели. Међутим, Законом о културним добрима прописан је само основ одузимања права својине власнику земљишта на скривеном благу, али му тим поводом није ускраћено и имовинско право на правичну новчану накнаду. Истина, нашим позитивним правом није прописано колико износи и како се одређује висина новчане накнаде која припада власнику на чијем земљишту је пронађено скривено благо. То питање је уређено правним правилима параграфа 250. и 251. Српског грађанског законика. С тога се сходно тим правилима, а на темељу одредбе чл. 1. Закона о неважности правних прописа донетих пре 6.4.1991. године и за време непријатељске окупације мора расправити и основаност захтева који је предмет овог спора. (*Врховни суд Србије, Рев. 3471/03*)

СТИЦАЊЕ СВОЈИНЕ НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ ПО ОСНОВУ ОДРЖАЈА

Савесни држалац може стећи право својине на основу одржаја на шумском земљишту ако докаже законски основ државине и период

државине до 6. априла 1941. године, у трајању од 43 године, 1 месец, и 18 дана

Према утврђеном чињеничном стању, спорне непокретности по култури шума одузете су 1963. године правним претходницима тужилаца, у поступку расправљања имовинских односа насталих самовласним заузећем земљишта у друштвеној својини - правоснажним одлукама надлежних органа. Спорне непокретности су 1952. године биле уписане у пописни катастар непокретности - на правне претходнике тужилаца само на основу њихових изјава. Тужиоци не поседују писмене доказе о стицању прва својине на спорним непокретностима, а пресуда Аграрног суда у Скопљу од 17. јула 1939. године односи се на стицање својине на обрадивом земљишту, а не и на спорно шумско земљиште - за које тужиоци истичу да је у фактичком поседу њихових правних претходника било од 1900. године до одузимања.

Плазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су закључили да правни претходници тужилаца нису одржајем стекли право својине на спорном шумском земљишту.

Наиме, према правним правилима имовинског права садржаним у параграфу 2. Закона о шумама Краљевине Југославије од 21. децембра 1929. године, све шуме су се сматрале власништвом државе, изузев оних шума на којима је физичко лице, законитим путем стекло право својине. Савесни држалац може стећи право својине на основу одржаја на шумском земљишту, ако докаже законски основ државине и период државине до 6. априла 1941. године, у трајању од 43 године, 1 месец и 18 дана, у смислу правног правила из параграфа 931. Српског грађанског законика.

Државина је законита ако се заснива на пуноважном правном послу, који је потребан за стицање својине и ако није прибављена силом, преваром или злоупотребом поверења, а савестан је онај држалац, који не зна, или не може знати да ствар коју држи није његова, с тим што савесност мора постојати за све време рока потребног за одржај.

Имајући у виду да тужиоци, у овој парници ради утврђења права својине одржајем, на шумском земљишту, нису доказали постојање законског основа (правног посла или правноснажне судске одлуке), којим су државину на спорном шумском земљишту законито стекли њихови правни претходници, правни претходници тужилаца и по оцени Врховног суда, нису одржајем стекли право својине на спорном шумском земљишту. Стога наводи ревизије о погрешној примени материјалног права нису основани.

Врховни суд је ценио наводе ревизије тужилаца у погледу несметане државине њихових правних претходника на спорном шумском земљишту до одузимања 1963. године, па је нашао да су ови наводи неосновани, будући да су све шуме биле у државној својини а потом у друштвеној

својини сагласно одредбама Основног закона о шумама ("Службени лист СФРЈ", број 16/61) и да се у смислу члана 113. Закона о искоришћавању пољопривредног земљишта ("Службени лист СФРЈ", број 43/59), на оваквом шумском земљишту одржајем није могла стицати својина, због чега је упис спорног шумског земљишта 1952. године у пописни катастар непокретности на правне претходнике тужилаца, без утицаја. (*Пресуда Врховног суда Србије, Рев. 1893/98*)

ПОКЛОН - СПОНЗОРСТВО:

Суд је нашао у смислу члана 277. став 1. и члана 324. став 1. ЗОО, тужилац основано потражује поред главнице и **затезну камату** од 20.11.2002. године, јер је тужени пре тога пао у дужничку **доцњу**, с обзиром да своју обавезу није испунио у уговореним роковима.

Зато је суд на темељу тако утврђених чињеница усвојио овај део тужбеног захтева, одлучивши као у изреци у ставу четвртном, применом цитираних прописа и одредаба члана 262. став 1. и члана 600. ЗОО, када је реч о обавезама из уговора о емитовању пропагандних порука, као и правних правила из параграфа 561. *Грађанског законика краљевине Србије* (СГЗ), која се примењују на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације ("*Службени лист ФНРЈ*", бр. 86/46, 105/46, 96/47), када су у питању наведени **уговори о донаторству**, који имају обележја уговора **о поклону**. (*Пресуда Трговинског суда у Београду XXXVI-П2.2136/03 од 11.12.2003. године*)

УГОВОР О ПОСЛУЗИ

На основу изведених доказа суд је закључио да је закључен уговор о послузи, као и да је рок послуге истекао, па је тужени дужан да **ствар** са припадајућом опремом и алатима **врати тужиоцу** сагласно правним правилима из параграфа 582. и 584. *Грађанског законика краљевине Србије* (СГЗ), која се примењује на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације ("*Службени лист ФНРЈ*", бр. 86/46, 105/46, 96/47).

У параграфу 582. СГЗ прописано је: "Наруч или послуга бива уговором таквим, којим ко непотрошну ствар на послугу узме, тако, да на опредељено време без сваке плате или награде **натраг врати.**"

У параграфу 584. СГЗ прописано је: "Ако је **време за послугу опредељено**, онда да се има ствар **на то време натраг вратити**; ако ли то није, онда ваља гледати на намерење послуге, па по томе време повраћаја определити."

Када је реч о **ремонту струга**, суд сматра да та чињеница није битна за одлуку о тужбеном захтеву, све и да је тужени доказао да је извршио ремонт, што такође не произилази из писмених доказа, па суд није ни поверовао исказу сведока Михалковић Миленка, јер у прилог његовом исказу не иде ни један материјални доказ (нпр. радни налози, рачуни за уграђене резервне делове и други материјал, које тужени нити помиње, нити доставља до закључења главне расправе). Наиме, уколико би тужени доказао да је заиста извршио ремонт струга у вредности од 36.290,00 динара, он на основу тога **не би могао стећи право својине** на стругу, па чак ни право сусвојине на тој ствари, јер такав начин стицања својине није предвиђен у одредбама Закона о основама својинскоправних односа (*"Службени лист СФРЈ", бр. 6/80, 36/90, "Службени лист СФРЈ", бр. 29/96*).

Тужени би под условима прописаним у параграфу 592. СГЗ могао да према тужиоцу истакне само **облигационо-правни захтев** за накнаду износа од 36.290,00 динара, наводно утрошеног на ремонт струга, као тужиочеве покретне ствари, под условом да докаже су ти ванредни трошкови били неопходно нужни. Јер у параграфу 592. СГЗ прописано је: "Обичне трошкове са услугом ствари скопчане мора онај носити, који се са стварју служи. За **изванредне трошкове**, које је на садржање ствари као **нужне учинио**, може накнаду од господара ствари искати, **кад њихову неопходну нужност покаже"**.

Према томе, чињеница да је тужени наводно утрошио 36.290,00 динара за ремонт струга, није од значаја у овом спору, јер исту тужени није истакао никакав захтев у поступку до закључења главне расправе, а према члану 2. став 1, ЗПП, **суд одлучује у границама захтева који су стављени у поступак**. Међутим, доношење ове пресуде није препрека за туженог да своја евентуална потраживања према тужиоцу оствари подношењем тужбе у другој парници. (*Пресуда Трговинског суда у Београду П.3478/01 од 18.04.2002. године.*)

*Miroslav Vrhovsek, PhD, Vice Chancellor,
Business Academy, Novi Sad
Vladimir Kozar, Judge, Commercial Court of Belgrade*

**IMPLEMENTATION OF LEGAL RULES OF THE SERBIAN
CIVIL CODE IN JUDGMENTS OF COMMERCIAL COURTS
AND SUPREME COURT OF SERBIA**

We reasonably believe that our article confirms the proposed theme "Serbian law - now and Then" that the idea of legal development, as the platform of modern Serbia, is lasting regulating different areas, how they are used in judgments attached to this article, their great importance for understanding their substance, language and style, and adaptability to the Serbian legal thinking had its uprising, that the Serbian law had its jewels, and that it is necessary to get rid of the feeling that the only way out for law is to copy and accept what the others have already prescribed.

Presented judgments will certainly be of great importance for young lawyers to get to know them better, to analyze them closer, to compare them with current regulations from the area of civil law, and will, *de lege ferenda*, contribute to further development of Serbian legal thinking.

***Key words:** Implementation of legal rules of the Serbian Civil Code in judgments of Commercial Court and Supreme Court of Serbia.*

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34(497.11) (082)

**НАУЧНИ скуп Српско право - некад и сад
(2007; Крагујевац)**

Српско право - некад и сад : [зборник реферата са Научног скупа одржаног 4. маја 2007. године, на Правном факултету у Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке Правног факултета у Крагујевцу] / приредио Миодраг Мићовић. - Крагујевац : Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2007 (Крагујевац : Правни факултет Универзитета) . - VI, 307 стр. ; 24 cm

Тираж 100. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Summaries.
Библиографска; стр. 305-306

ISBN 86 - 80765 - 81 - 5

1. Мићовић, Миодраг 2. Правни факултет (Крагујевац). Институт за правне и друштвене науке

а) Право - Србија - Зборници
COBISS. SR-ID 139837964